

Velja v Ljubljani in po pošti:

celo leto	K 380--
pol leta	" 180--
četrt leta	" 90--
za mesec	" 30--

Za inozemstvo:

celo leto	K 480--
pol leta	" 240--
četrt leta	" 120--
za mesec	" 40--

JUGOSLAVIJA

Za Ameriko:

celoletno	8 dolar.
polletno	4 dolarje
četrtletno	2 dolarja

Plaano do

Licijalna knjižnica

Ljubljana.

Za večkrat popust.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6/1. Telefon šte. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu šte. 8. Telefon šte. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj. Posamezna številka velja 1.60 K.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži na odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vraajo.

Šesti oddelek ustave sprejet.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Včerajšnja seja konstituante, sklicana za 4. uro popoldne, se je pričela šele ob 5. uri. Jugoslovanski klub in zemljoradniški klub nista bila zastopana. Tudi ministrske klopi so bile popolnoma prazne izvzemši dr. Kukovca, ki pridno prihaja k sejam. Po prečitanih zapisnikah zadnje seje se je pričela debata o 6. oddelku ustave, ki govori o kraljevem namestništvu. Kot prvi govornik je nastopil poslanec dr. Korun (JSDS), ki je pod vtisom slabe udeležbe dejal, da če gre tako naprej, ostane nazadnje v konstituenti samo še centum. V svojem nadaljnjem govoru kritizira posamezne člene 6. oddelka. Je obojito proti akademski izobrazbi namestnikov, pri katerih bi se moralo ozirati samo na poznanje državnih stvari. Tudi naj namestnika plača kralj, če ne vrši svoje dolžnosti, ne pa državna blagajna. Glasoval bo proti 6. oddelku. Proti govoru tudi republikanec Segovič. Smatra za veliko pogreško stališče vladnih strank, da je treba ustavo čim prej sprejeti, četudi je slaba. Vpoštevati bi se moralo mnenje tudi najmanjše skupine v parlamentu in storiti vse, da bi bila ustava čim boljša. Vladni ustavni načrt je konservativen in reakcionaren, zato bodo republikanci kot dobri nacijonalisti glasovali proti. Radikalec dr. Ivanič, pristaš Protiča napada izvestitelia ustavnega odbora, dr. Lazo Markoviča, ker ni obrazložil 6. oddelka ustave. Je proti čl. 61, ki določa 3 kraljeve namestnike (medkijske poslanca E. Kristana: »3 osebe bodo zastopale enega kralja«). Ivanič je za enega namestnika, ker med tremi lahko nastanejo prepiri in krize, ki škodujejo državi. Glasoval bo proti

čl. 61. Radikalec Kostić pravi, da so člani 6. oddelka uvrščeni brez vsakega sistema. Želi, da se izvede korektura v smislu predlogov, ki jih je predložil ustavnemu odboru. Ker ni bil priglašen noben govornik, se je prešlo k glasovanju. Izvestitelia ustavnega odbora dr. Markovič je čital člen za členom 6. oddelka. Sprejetih je bilo vseh devet členov. Čital člen za členom 6. oddelka. Pri glasovanju je bila opozicija zelo slaba, ker so se tekom debate odstranili tudi komunisti. Predsednik dr. Ribar predlaga ob 6. uri zaključek seje, kar se sprejme. Nato naznani, da se radi muslimanskih praznikov (bairama) vrši prihodnja seja šele v petek ob 4. uri popoldne in sicer z dnevnim redom: razprava o interpelacijah. Na dnevnem redu so: 1. interpelacija zemljoradnika Moskovljeviča radi odstopa torčiderskega posestva poljoprivredni fakulteti, 2. interpelacija poslanca Ivana Deržića o neurejenih razmerah na naših železnica in 3. interpelacija poslanca Miloškoviča o postopanju policijskih oblasti v južni Srbiji. Predsednik dr. Ribar vošči muslimanom vesele praznike ter zaključi sejo.

Beograd, 7. junija. Zemljoradniški klub ima danes sejo o svojem zadržanju v konstituenti.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Odkar je bil izglasovan 3. oddelek ustave glede agrarne reforme, se zemljoradniki niso več vrnili v konstituantto. Na jutrišnji seji bo zemljoradnički klub sklepal o svoji nadaljni taktiki.

Beograd, 7. junija. Radi odgovoritve se ustavotvorne skupščine so poslanci odpotovali domov in je zato v političnem življenju nastalo zatišje.

Tudi jugoslovanski klub in komunisti zapuste konstituanto?

Beograd, 7. jun. (Izv.) Tukajšnji listi se bavijo z možnostjo, da tudi Jugoslovanski klub in komunisti zapuste konstituanto. Jugoslovanski klub v tem slučaju, ako se bo 8. oddelek ustave, ki govori o upravnih oblastih, sprejel proti njihovemu avtonomističnemu programu. Komunisti so dne 5. t. m. predložili ministrskemu predsedniku Pašiću svoje zahteve glede ukinjenja obznane in v zvezi z njo izdanih odredb proti komunistom. Ako do petka, 10. tm. ne dobe povoljnega odgovora, ni izključeno, da komunisti zapuste konstituanto.

sti so dne 5. t. m. predložili ministrskemu predsedniku Pašiću svoje zahteve glede ukinjenja obznane in v zvezi z njo izdanih odredb proti komunistom. Ako do petka, 10. tm. ne dobe povoljnega odgovora, ni izključeno, da komunisti zapuste konstituanto.

Ostavke naših ministrov.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Minister za agrarno reformo, Uzunović je preklical svojo ostavko, dočim se minister saobračaja dr. Velizar Jančević še vedno nahaja v ostavki. Ministra saobračaja bo zastopal minister za javna dela. Vprašanje ministra saobračaja je delikatno in bo definitivno rešeno šele po sprejetju

ustave. Na to mesto reflektirajo najbolj radikalc, to se razume, da sami »strokovnjaki«.

Beograd, 6. jun. Za namestnika bolnega ministra za pošto in brzojav dr. Slavka Miletiča, ki se zdravi v inozemstvu, je imenovan minister za konstituanto Marko Trifković.

Delo proračunske komisije.

Vojni proračun se je zmanjšal.

Beograd, 7. junija. Na konferenci proračunske komisije se je posrečilo prebresti največje težave. Vojni proračun se je zmanjšal za 450 milijonov dinarjev. V finančnem ministrtvu se trdi, da se bo ta proračun od 2 in pol milijarde znižal na 1 milijardo 400 milijonov dinarjev, vendar pa bo tudi potem še obstajal deficit

načnem ministrtvu se trdi, da se bo ta proračun od 2 in pol milijarde znižal na 1 milijardo 400 milijonov dinarjev, vendar pa bo tudi potem še obstajal deficit

Boji med Poljaki in Nemci.

Nemški napadi odbiti. Akcija za izpraznitev se bo takoj pričela.

Varšava, 7. junija. Frontno poročilo vstajev v Gornji Šleziji z dne 6. t. m.: Severni odsek: Sovražnik je napadel več krajev. Oddelki severnega odseka so zadržali sovražnika in mu prizadejali znatne izgube. Srednji odsek: Naši oddelki so se sovražnim napadom upirali z izredno hrabrostjo. Popolnoma obkoljena baterija si je s kartečami izbojevala prosto pot in pragnala sovražnika. Južni odsek: Poljski oddelki pri Bauboru prehod preko Odre, so bili preprečeni.

Brelin, 7. junija. Kakor javlja »Vossische Zeitung« je angleški vrhovni poveljnik v Gornji Šleziji dal generalu Hoeflerju

zagotovilo, da se bo akcija za izpraznitev takoj pričela in izvršila kar najhitreje. Postopati se namerava tako, da bodo angleške čete zasedle kralje, katere imajo Poljaki izprazniti, dočim bi francoske čete nadzorovale umik. Tako bi se delalo od odseka do odseka, dokler ne bi bilo izpraznjeno industrijsko ozemlje.

London, 7. jun. »Times« poroča, da je Opol: General Hoefler je v nekem razgovoru z angleškimi častniki izjavil, da se obvezuje, da toliko časa ne bo začel prodirati, dokler se Poljaki ne bodo ganili. List pripominja k temu, da je ravno to težkoča,

zakaj nihče, najmanj pa štab upornikov ne more lamičiti, da bodo uporniki mirovali. Štab poljskih upornikov sestoji po večini iz Poljakov, ki niso pristoini v Gornjo Šlezijo. Angleški general Hennecker mu je v nekem razgovoru izjavil, da je izvrševalni organ medzavezniške komisije in mora nemški samoobrambi prepovedati nadaljnje prodiranje. Isto prepoved je izrekel voditeljem poljskih upornikov. Ako bi uporniki navzile prepovedi nadaljevali svoje napade, se nlaste dotičnih mest takoj angleške čete.

FINANČNI MINISTER ODŠEL V PARIZ PO VOJNO ODŠKODNINO.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Finančni minister dr. Kosta Komanudi se je odpeljal z eksperti v Pariz, da po nalogu ministrskega sveta izposluje izplačilo vojne odškodnine, kakor je bilo dogovorjeno med Anglijo, Francijo in našo kraljevino. Finančnega ministra zastopa v njegovi odsotnosti minister dr. Kukovec.

NETOČNOST MINISTRA ZA KONSTITUANTO.

Beograd, 7. jun. (Izv.) Današnja seja ustavnega odbora se ni mogla vršiti, ker ni prišel minister za konstituanto Marko Trifković. Člani ustavnega odbora so čakali na ministra Trifkoviča od 9-11. ure in so bili tako razburjeni, ker jih ni niti obvestil, če pride ali ne.

RAVNATELI DRŽAVNIH CARIN PODAL DEMISIJO.

Beograd, 7. junija. Ravnatelji državnih carin Sava Kukič je podal demisijo. Ostavka je v zvezi z italijanskimi pogajani. Njegov naslednik bo preikone Bogdan Bogdanović.

ZAGREBSKI KONGRES JUGOSLOVANSKIH GOZDARJEV ZA »JUGOSLAVIJO«.

Zagreb, 7. junija. Danes je kongres gozdarjev nadaljeval svoje delo. Z veliko večino se je sprejel predlog, naj se nova edinstvena država imenuje Jugoslavija. Srbsko gozdarsko društvo se je glasovanju o tem odtegnilo. Danes so ves dan razpravljali o pravilih.

BANKETI NA ČAST TAKE JONESCA.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Včeraj zvečer je priredil ministrski predsednik Pašić intimno večerjo na čast rumunskemu znanemu ministru Take Jonesca. Danes ob 13. uri na je priredil na čast imenovanemu predsedniku konstituante dr. Ribar častni obed, na katerega so bili povabljeni poleg članov vlade in diplomatskega zbora tudi poslanci.

GOSPODARSKA POGODBA MED ČEŠKOSLOVAŠKO IN RUSIJO.

Praga, 7. jun. (Izv.) Zastopniki češkoslovaške kovinske industrije so sklenili pogodbo z zastopniki ruske sovjetske vlade, ki imajo nalog, nakupiti razne stroje in lokomotive. Druhi izdelkov Rusija zaenkrat ne potrebuje, oziroma jih ne namerava naročiti, ker ne razpolaga z zadostnimi denarnimi sredstvi.

PROSLAVA VIDOVDANA NA KOSOVEM.

Beograd, 7. jun. (Izv.) Za slavnost na Kosovem na Vidov dan dne 24. t. m. je vlada izdelala obširen načrt. Slavnosti se bo udeležil dvor, vlada, diplomatični zbor, duhovščina in poslanci.

SPOJITEV BEOGRADA Z ZEMUNOM.

Beograd, 7. junija. V ministrtvu za javna dela so bili predloženi trije načrti za spojitve Beograda z Zemunom po mostu in tramvaju. Načrte je predložil angleški konzorcij, ki zahteva eksploatacijo naprav za 60 let.

GRŠKI KRALJI ODIDE NA FRONTO.

Pariz, 7. jun. Odpotovanje kralja Konstantina na malo-azijsko fronto je določeno za jutri.

Beseda brez vsebine.

Vladne stranke forsirajo glasovanja o poedinih oddelkih v specialni debati. Demokraci in radikalcj v svojih listih prepričavajo svet, da je to velik uspeh njihovih stranknih vodstev in da s tem, da spravijo pod streho ustavo, rešijo osrednji problem naše države.

To moramo zanikati. Dokler je ustava reakcionarna in slaba, toliko časa ne bo imel od nje nikake koristi niti naš narod niti država, ki jo ta narod tvori. Nikdo nam ne more očitati protidržavnosti, nikdo protinacionalnosti. In vendar smo proti forsiranju glasovanj in celo proti sprejemu od vladnih strank predlagane ustave, ravno vsled tega, ker smo narodni in državni.

Naš narod ni potreben besedi brez vsebine — on potrebuje ustavo, ki bo po svoji vsebini zmožna zadovoljiti ga v njegovih kulturnih, ekonomskih in nacionalnih težnjah. Država potrebuje ustavo, ki bo njena vsebina v skladu z resničnimi potrebami vsega našega troimenega naroda in ki se bo tudi ozirala na psihološke momente, ki vladajo danes med narodom. Skokov zgodovina ne pozna.

Kdor trezno sodi razvoj v naši državi od prevrata sem, vidi pred vsem eno: Vse forsiranje centralizma je rodilo le čim dalje ostrejši odpor proti Beogradu. V prvih mesecih po prevratu je bil ves narod pripravljen na nacionalno ujedinjenje in politične skupine, ki danes tako ostro zahtevajo avtonomijo niso takrat niti proti upravnemu centralizmu nastopale s tako odločnostjo, kot nastopajo sedaj.

Je gotovo, da v veliki meri temu razvoju ni kriv le centralizem kot tak, kot državni princip in prav radi priznamo, da je morda več krivde pripisovati laičnemu postopanju upravnih moči, ki so, nedorasle svojim velikim nalogom, eksperimentirale naravnost uporabljajoče z našim državnim in narodnim gospodarstvom. In do dobrih upravnih lunoč ne bomo prišli še tako kmalu. In tu leži glavni vzrok, radi katerega smo proti centralizmu.

Centralistična, slaba uprava vodi namreč globlje, kot samo do avtonomističnih teženj. Ona zastruplja narod, ki v njem vstvarja napačne pojme o državi in narodnem edinstvu: ona vodi v separatizem. Velike hrvatske narodne mase so se le vsled slabe uprave oddaljile misli narodnega edinstva, ker jo istovetijo s centralizmom. Čim dalje večje je njihovo prepričanje, da izhaja vse zlo iz narodnega ujedinjenja, in

če zahtevajo oficialni voditelji strank danes le avtonomijo, smemo smelo trditi, da se v širokih vrstah hrvatskega ljudstva javlja že najostrejši separatizem: Ne več samo zahteva po gospodarski samoupravi, temveč celo nasprotje proti narodnemu ujedinjenju samemu. In isto se čim dalje jasneje javlja tudi v masah slovenskega ljudstva.

To je žalosten rezultat dosedanjega režima in razvoj dogodkov ga je pokazal v vsej nagoti.

Za vsakega politika mora biti toraj jasno, da je pod današnjimi pogoji ustava, ki forsira centralizem tako v zakonodaji kot v administrativi naravnost poguba za naše narodno edinstvo in s tem za naš narod in našo državo.

In če bi vladni ustavni predlog ne imel v sebi nobene druge napake, kot edino to, bi se za ta ustavni predlog ne mogli zavzemati, ker nam to prepoveduje naša resnična narodna zavest in trdna volja državljanstva.

V tem našem hotenju nas prav nič ne motijo vedno ponavljajoče se trditve, da naša država nujno rabi ustavo, ako hoče srečno prebiti nevarno situacijo, ki se v njej še vedno nahaja. Naša država se je nahajala že v mnogo bolj kritičnih trenutkih, kot sedaj in iz vseh je izšla in obstala, dasi ni imela še ustave. In takrat se našim vlastodržcem ni popolnoma nič mudilo z sprejetjem ustave.

Opozarjamo samo na Poljake, kako so oni postopali pri sprejetju ustave. Dasi se je Poljska, obdana krog in krog od neprilateljev stoječa pod pritiskom bolšev, armad nahajala v kritičnem, da naravnost obupnem stanju, se vendar v Varšavi ni obup, stanju, se vendar v Varšavi ustava ni stila. Ustvariti se je morala nova koalicijska vlada, ki je ves ustavni predlog revdirala v smislu resničnih potreb naroda in napredka in šele nato je bila ustava sprejeta. In vendar so Poljaki znani kot najboljši šovinistični ljubitelji svojega naroda.

In isto se mora zgoditi tudi pri nas, ako hočemo doživeti srečni trenotek, da bodo za ustavo glasovali tudi resnični državotvorci. Če pa klika, ki je slučajno na vladi, tega noče videti, ne moremo glasovati za sedanjí ustavni načrt, ker nečemo dati svojemu narodu mesto dobre, splošnim narodnim in državnim potrebam odgovarjajoče ustave — besede brez vsebine.

Habsburgovci na delu za upostavitev bivše monarhije.

Budimpešta, 7. julija. (Izv.) Kakor poroča »Vilags«, prihajajo v zadnjem času razni habsburški nadvojvode inkognito na Dunaj, kjer se mude po dalje časa. Ker imajo francoske potne liste in nastopajo kot francoski državljani, ne more vlada ničesar ukreniti proti njim. Nadvojvoda Maks

se je mudil dalje časa na Dunaju, ne da bi bilo oblasti za to vedele. Stanoval je najprvo pri veleposelniku Mayerju, nakar se je preselil v vilo neke grofice Koyos. Vidi se, da so Habsburgovci še vedno pridno na delu za vzpostavitev prejšnje monarhije.

PLEBISCIT O PRIKLJUČITVI K NEMČIJI TUDI NA ČEHOSLOVASKEM.

Praga, 7. jun. (Izv.) »Tribuna« poroča iz dobro podučenihi virov, da imajo nemškonacionalni politični voditelji namen, da tudi v Češkoslovaški izvedejo v pretežno nemških pokrajinah ljudsko glasovanje za priključitev k Nemčiji. Na čelu tega gibanja stoji dr. Lotman.

NEMCIJA SE SPREJME V ZVEZO NARODOV.

Geni, 7. junija. (Izv.) Na seji komisije mednarodnega zastopstva zveze narodov je predlagal zastopnik Italije, da naj bi se Nemčija sprejela v zvezo narodov. Pri glasovanju so vsi drugi zastopniki, med temi tudi francoski, enoglasno izjavili, da se ta predlog sprejme. Amerika pri tej seji ni bila zastopana.

BORZNA IN TRŽNA POROČILA.

7. junija.

Beograd: Valute: Franc, franki 278—279, dolarji 33.70—33.90, lire 174—174.50, leji 46.75—47.25, levi 39.25—40 marke 51—54.25, avstrijske krone 5.90—6. Devize: London 132.75—138.25, Pariz 273

—279, Newyork 34.20—34.50, Rim-Milan 175.50—176.50, Solun 200—214, Berlin 53—53.40, Praga 49.10—49.20, Dunaj 5.45—5.50, Solija 39—39.25, Bukarešta 56—60.

Zagreb: Elekti: Banka za Primorje 790—800, Jadranska banka 1816—1840, Jugoslovanska banka 410—425, Prasediona 6050—6100, Rilečka pučka 390—400, Slovenska eskomptna banka 632—638.

NEMCIJA SE SPREJME V ZVEZO NARODOV.

Zagreb: Devize: Berlin 210—211, Budimpešta 57.50—58, Bukarešta 223—225, Italija 693—697, Newyork kabel 138.50—0, ček 137—137.75, Pariz 1110—1125, Praga 195—196.50, Dunaj 22.30—22.35. Valute: Dolarji 136—136.25, avstrijske krone 0—23, češkoslovaške krone 195—197, franc. franki 1110—1120, marke 205—215, leji 222—225, lire 0—690.

Dunaj: Devize: Zagreb 448.50—452.50, Beograd 1790—1810, Berlin 950.50 956.50, Budimpešta 260.75—0, Bukarešta 1007.50—1017.50, London 2392.50—2416.25, Milan 3035—3055, Newyork 636—640, Pariz 5030—5070, Praga 889—895, Varšava 44.75—46.75, Corih 10840—10890, Valuta: Dolarji 630—634, levi 690—700, marke 951.50—975.50, lunti 2380—2480, fran. franki 5005—5045, dinarji tisočaki 1785—1805, leji 1000—1010, švic. franki 10815—10865, češkoslovaške krone 889—895.

Debata o kralju.

Govor poslanca Brandnerja v konstituenti 4. t. m.
Obračun z ministrom soc. politike dr. Kukulcem in finančnim ministrom dr. Fumaničem.
(Konec.)

Predsednik dr. Ivan Ribar: Gospodine poslanice, vreme je prošlo, izvolite završiti.

Predsednik Anton Brandner: Gospod predsednik, mene so motili z medklici. Izpovedati moram se o členu 51. Nikakor ne smemo eni osebi prepustiti, da odloča o miru in vojni. Ta člen sicer določa, da sme vladar odrediti mobilizacijo in napovedati vojno samo takrat, kadar je zemlja napadena. Toda pozabiti ne smemo, da se vojna lahko tudi izvede. Sicer ste sicer dodali predlog jugoslovenskega kluba, da se mora v tem slučaju takoj sklicati narodna skupščina. Toda kaj to pomenja, če je narodna skupščina že postavljena pred fait accompli?

Tudi o miru ne sme sklenati kralj sam. O tem mora odločati skupščina pa kralj. Te pravice ne sme imeti kralj v nobenem slučaju. Zato moramo biti najodločnejše proti členu 51. Gospodice! Če vam je za to državo, morate pristati na to, da se ta člen izpremeni. (Minister dr. Kizman se smeje.) Gospod minister, Vi se smejete, ker ste tako vneti za domovino, da ste »brezpogojno« glasovali za vladni ustavni načrt.

Da kralj ne sme biti več nego zgolj reprezentant države, to dokazuje tudi člen 55., ki govori o tem, da je kralj že z 18. letom polnoleten. Gospodice! ako je kralj že z 18. letom polnoleten, je čisto jasno, da on ne more biti več nego reprezentant in da se mu v nobenem slučaju ne more dati več pravice. To morate Vi sami priznati. Zato kar lepo pristajte na to, da je treba kralja odvzeti vse pravice, razen pravice reprezentacije. (Medklici iz centra: »Naši seljaci se žene sa 18 godina.«) To je druga stvar! Med delom Vasega kmeta in med dolžnostmi kraljevim, je velika razlika. Kralj nosi drugačno odgovornost nego seljak.

Ogovoriti moram tudi še o členu 54., ki določa, da je za kraljeva dejanja glede vojne odgovoren samo vojni minister, ki poleg tega niti ni parlamentarec. Poizmite v čehoslovaški republik in v Italiji, kakor tudi v vseh drugih modernih državah je vojni minister parlamentarec. V čehoslovaški republik n. pr. je bil daleč časa vojni minister senator brat Klobač. (Klic: »Živio Klobač!«) Prosim Vas, odgovorite za taka važna dejanja ne more nositi ena sama oseba. V tem oziru mora biti kralj odgovoren nam, celi skupščini, ne pa vojnemu ministru, torej eni sami osebi. Najmanj pa, kar moramo zahtevati, je to, da mora biti vojni minister parlamentarec.

Gospodice! O tem oddečku bi se jalo še mnogo govoriti, toda jaz hočem končati. (Medklici: »Vreme je več prošlo!«) Ni me treba nič opozarjati na to! Jaz se držim predpisa govorilne dobe, kakor to določa poslovnik, čeprav naši skupini niste dali možnosti, da bi bila zastopana v ustavnem odboru, kakor ste nam tudi onemogočili, da bi lahko v otenarjih sejal govorili po eno uro, kakor je to dovoljeno drugim parlamentarnim skupinam. (Medklici ministra dr. Kukulca: »Skupini, ki šteje samo dva poslanca, se to ni moglo dovoliti.«) Ako smo v demokratični državi, kakor trdite, morate tudi malim skupinam dovoliti, da izrazijo svoje mnenje. Tudi male skupine pomenijo lahko mnogo: to ste baš zadnjič dokazali Vi sami, gospod minister, koliko pomeni tudi en sam poslanec, ko ste plesali okoli mene, naj glasujem za predloženi vladni ustavni načrt. (Minister dr. Kukulca: »Sramota bi bila, ako bi Vi ne glasovali za ustavo, ker ste narodni.«) Gospod minister, o sramoti mi nikar ne govorite! Jaz Vam povem, da ste marsikomu onemogočili glasovati za to ustavo, ker je bila spravljena pod takimi pogoji pod streho, da tisti, ki glasuje z Vami, riskira, da bodo ljudje kazali za njim s pristom in upili: »Tudi Ti si eden izmed fistihi, ki so dobili milijone za to, da glasujejo za ustavo. (Ugovori pri samostojnih kmetih.) Vi ste sami krivi, da so prišli v tako težak položaj tudi tisti, ki bi sicer radi glasovali za ustavo. Zakaj barantate in delate z ustavo kupčije? (Ugovori pri muslimanih.) Gospodice! azi in begi so dobili denar, sicer bi ne glasovali za ustavo. Oni tako ljubijo svojo domovino, kakor vedno zatrujejo, da bi ne glasovali za ustavo, če bi ne dobili pare. (Ugovori poslanca Kurbegovića.) Gospod Kur-

begović, Vi glasujete za ustavo samo takrat, kadar dobite pare! (Klic: Tako je!)

Gospodice, verjemite mi, da je meni resno do tega, da se ustvarijo v naši državi taki pogoji, da bodo ljudje srečni in zadovoljni. In sicer ne samo en razred ali ena kasta, ampak narod v celoti mora biti zadovoljen. Ne sme se več dogajati, kakor se dogaja sedaj, da bi ljudje zapuščali to zemljo in se izseljevali v Ameriko. Obratno! Gledati moramo, da se bodo naši izseljenci iz Amerike in Westfalske povrnila zopet v domovino, da jih bo mati domovina zopet, kakor pravi naš pesnik »kot lastovke k sebi priklicala« in privabila pod svoj krov.

Gospodice! Če v resnici ljubite to državo, kakor pri vsaki priliki naglašate, morate na vsak način in pod vsakim pogojem izreči in izjaviti vsaj najvažnejši člen v tem oddečku, člen 51., ki govori o napovedi vojne in sklepanju miru, ako Vam je do tega, da tudi narodni socialisti glasujemo za ta oddelek. (Odobravanje.)

Fašisti.

Proti revolucionarnemu gibanju delavskih mas v Italiji je vlada podpirala organizacijo fašistov. Italijanska vlada je priznala svojo nemoč. Izbruhnila bi gotovo meščanska vojna, če bi fašisti ne posegli vmes s svojimi terorističnimi metodami. Z ilegalnimi metodami so se fašisti borili za upostavitve legalnosti, nasproti komunistom, ki so se v Italiji borili istotako z ilegalnimi sredstvi za uničenje legalnosti. Tako so fašisti uravnavljali svoj nastop.

Fašizem je navzlic svojim opravičilom brezdvomno v službi meščanske buržoazije in italijanskega imperializma ter s tem zastopnik blaznega nacionalnega šovinizma. Že samo požari delavskih domov in masakri delavskih množic dokazujejo, da je naloga fašistov, ustaviti veličasten razmah socialistične misli v Italiji. V svojih vstajah je združil fašizem malomeščansko, ki je zaslepljeno po nacionalnih frazah in odvisno od kapitalizma, sledilo ukazovanju barbarizma in ostudnih pozivov na pokolje. Socialisti niso imeli moči, da bi zastavili pot podivjanim tolnam Mussolinija.

Socialistično vodstvo v Italiji je napravilo slabo uslugo socialističnim misli, da je izvalo nastop fašistov. Socialistično vodstvo se je usodno zaračunalo, ko je mislilo, da bodo Turinski, ali sploh komunistični nastopi v gornji Italiji, vrli rimsko vladno. Nasprotno, Socializem se je s svojimi ponesrečenim nastopom odvil množice, ki so bile že namrečne prestopiti pod rdeče zastave. Nasilna in dilematična socializacija industrijskih podjetij, brezicni politični škriki in demagoško ušice, je povzročilo odpor v ogromni večini prebivalstva in deskreditiralo socialistični pokret. Lahko je bilo delo fašistov pri temperamentu italijanskega ljudstva, ki je padlo iz ekstreme komunistične v ekstrem fašizma.

Socialisti niso oslabili svoje organizacije samo v industrijskih centrih, ampak tudi na deželi. Zastopali so načelo, da mora velenosest posameznika, nadomestiti kolektivna posest. Zasledovali so pri tem čisto marksistično teorijo in hoteli preprečiti, da bi prišel poljedelski delavec v intimen kontakt z zemljo in s tem stvoril malomeščanstvo, ki bi se odvil ostalemu proletariatu. Res je, da mali kmet-posestnik ni tako hitro razpoložen za interese industrijskega in sploh mestnega proletariata. Vendar so pri tem socialisti popolnoma prezrli psihološki moment poljedelca. Podružabljene zemlje je v Italiji naletejo na isti odpor kot v Rusiji. Za poljedelsko delavstvo je bil veliko bolj vabljiv program fašistov, ki so zastopali proti socialistični kolektivni posesti, malo posest poedincev — lastnikov.

Fašisti so dobili pri zadnjih volitvah 35 mandatov in štejejo poleg sorodnih skupin v parlamentu 50 poslancev. Vsekakor za prvi nastop velik uspeh.

Jugoslovani smo pričakovali od socialistov v Italiji, če drugega ne, vsaj varstvo našega ljudstva v neodrešeni zemlji. Obetai si seveda nismo mnogo, ker je italijanska internacionalna tudi prav rada nacionalno šovinistična. Socialistična organizacija in volilna borba v Italiji nam potrjuje to.

Za naš narod v neodrešeni domovini je nastala z zmagom ali vsaj upliva fašizma na socializem, še težja situacija. Naše ljudstvo je navezano na svojo moč.

Iz seje ustavnega odseka.

Pondeljučna seja ustavnega odseka se je pričela ob desetih dopoldne. Razpravljalo se je o amendentih VII. oddelka ustave, ki govori o narodni skupščini. Jugoslovanski klub je predlagal k členu 69 tako izpremembo, po kateri bi narodno predstavništvo imelo obstajati iz dveh koordiniranih skupščin, ene politične in ene socialno - gospodarske. Ta predlog je bil odklonjen. Nadalje so radikalec Milan Simonović in tovariši predlagali, naj vsakih 35.000 prebivalcev voli po enega poslanca. V tej zadevi pa je bil sprejet predlog poslanca Ljube Jovanovića, ki se glasi: »Vsakih 40.000 prebivalcev voli po enega poslanca. Ako je ostanek v dotični volilni enici večji kakor 25.000, voli ta ostanek še enega poslanca.« Ta predlog je bil sprejet z večino glasov. K členu 70 je predlagal poslanec Pavel Angjelić, naj se s posebnim stavkom prizna aktivna in pasivna volilna pravica pri občinskih volitvah tudi ženskam. Predlog pa je bil odklonjen. Socialisti so predlagali, naj bi imeli volilno pravico vsi državljani brez razlike spola, samo da so toliko stari, kolikor predvideva predlog vlade. Tudi ta izprememba je bila odklonjena. Odklonjeni so bili tudi vsi predlogi za izpremembe členov 71 in 72. O členu 73 bodo stranke še razpravljale. Člen 74 pa je bil sprejet brez ugovorov. Seja je bila končana ob 12.30.

Tudi eden iz Koroške.

O. Jakob Pošinger brodi to zadevo naprej ter jo tira do skrajnosti. In kaj se mu je očitalo? Da ima uslužbenega nekoga Strnada, ki je bil renegat na Koroškem in ga še zagovarja.

Dotični dopis je prejel naše uredništvo iz Maribora ter ga dolgo ni hotelo priobčiti, ker se izogibamo klicem, ki so možni osebnih napadov. Vse od urgence nekaterih, ga je potem vendarle priobčilo. O. Pošinger je vložil tožbo in do obravnave je poteklo par tednov. Uredništvo se je pač spominjalo, da je postal dopis neki g. Ravnik iz Maribora, njegovega natančnega naslova pa ni več vedelo. Toženi odgovorni urednik g. Pesek se je obrnil na g. dr. Ravnika, odvetnika v Mariboru, ki je na odgovoril, da on dopisa ni poslal in da nima dokazov zoper g. Pošingerja.

Ker ni bilo dokazov je uredništvo 3. marca t. l. izjavilo, da je bilo mistificirano ter da preklicuje vse obdolžitve, ker so neutemeljene. O. Pošinger pa se s to izjavo ni zadovoljil temveč je, ko je videl, da g. Pesek nima dokazov, še je dobil korajžjo ter tiral tožbo naprej. Vsak drug pošten človek bi se bil zadovoljil z lažno izjavo uredništva, g. Pošinger pa je z njo dobil pravi pogum, da gre do skrajnosti. O. Pesek ni šel niti k obravnavi ter se je pustil kontumacirati. To je dalo g. Pošingerju oz. njegovemu pravnemu zastopniku nov pogum. Zahteval je, da se mora obsodba objaviti na prvi strani »Jugoslavije«, čeprav je bil dotični dopis priobčen na tretji strani Navadno je, da se preklic priobči na istem mestu in s istimi črkami.

O. Pesek je bil obsojen in g. Pošinger je triumfiral. Dne 22. je priobčila »Jugoslavija« obsodbo, a g. Pošinger je zahteval po svojem pravnem zastopniku, da se mora obsodba priobčiti dobesedno in ne samo v izvlečku. Dne 22. se je to zgodilo, a g. Pošinger s tem ni bil zadovoljen ter je zahteval, da mora biti naslov z velikimi črkami. Njegov pravni zastopnik je potem sodnje zahteval od policijskega ravnatelja, da se izhajanje »Jugoslavije« naj ustavi, če ne priobči še enkrat razsodbe z naslovom z velikimi črkami. Ampak maščevalnost se vračunila. Oglasil se je pravi dopisnik g. Janko Ravnik, puškar v Mariboru, prevzel vso krivdo nase ter ponudil dokaze za svoje trditve. Čast takemu močnemu nastopu! Ta slučaj pa je dokaz, kako mora odgovorni urednik časopisa mnogokrat po nedolžnem trpeti za druge. S tem je zadeva z naše strani pojasnjena.

Samomor cela vas. Po »Daily Telegraphu« poročajo boljševiški listi o velikanskem skupnem samomoru v veliki vasi v guberniji Tambov. Več kakor tristo mož, žensk in otrok se je zaprlo v kopalnico, katere vrata so zabili z žebli. Nato so liho zažgali in zgoreli.

POŠLJITE NAROČNINO!

Politične vesti.

Vojaška konvencija z Rumunijo. Beograjski dopisnik »Jutarnjeg lista« doznava, da se je na današnjem sestanku ministrskega predsednika Pašića z rumunjskim zunanjim ministrom Take Jonescom podpisala politična pogodba med našo kraljevino in Rumunijo. Čez mesec dni pride v Beograd načelnik rumunjskega generalnega štaba. Ob tej priliki se podpiše vojaška konvencija z Rumunijo.

Spominska plošča Petra Zrinjskega. V nedeljo je društvo »Braća od hrvatskog zrnja« postavilo spominsko ploščo pred hišo, kjer se je dne 6. junija 1621 rodil Peter Zrinjski. Slovesnost je otvoril ban dr Tomljenović kot zastopnik regenta. Bana so pozdravljali s klici »Živio regent«. Za prisotnosti bana v Vrbovcu ni nihče klical »Živio republika« ali manifestiral za Radica.

Sovražnosti med antantnimi četami v Gornji Sleziji. »Chicago Tribune« javlja iz Opeji: Sovražstvo med Angliji in Italijani na eni strani in Francoski na drugi strani se je v zadnjem tednu silno poostroilo. Ko je dospel angleški general Henricer v Gornjo Slezijo, je Anglija dobila v Sleziji nekako nadmoč, kajti angleški general je v činu višji, kot francoski gornjeslezjski poveljnik. V nevtralnih krogih menijo, če bosta angleška in italijanska politika v Gornji Sleziji bistveno vplivali na politično glasovalno komisijo, bo Francija gotovo preprečila protiofenzivo proti vstašem ali pa jo bo napravila neučinkovito, ker bi se v tem primeru, kakor se je doznalo, francoske čete postavile med Korfantijske in angleške. Čudno je tudi, da Korfanti, ki niti svojih voljav ne more plačati, še vedno dobiva nova ojačenja iz Poljske.

Francoski nastopajoči odkrito za Poljake. »Times« poročajo, da je dospel iz Gornje Slezije od dobro poučenih krogov brzolavka, ki pravi, da poljski vstaši nadaljuje svoje napade. Diplomatični sodrnik »Observer« je izjavil, da vsa v London došla poročila potrjujejo, da se francoski častniki v Gornji Sleziji odločno postavljajo na stališče Poljakov. Lloyd George je že izgubil vse upanje, da bi se v kratkem

sestal vrhovni svet, Angleška vlada meni, da je nemogoče ugoditi francoskim predlogom, ki hočejo, da se odpošlje v Gornjo Slezijo nova komisija inženjerjev, diplomatov itd. Položaj poljskih vstašev je dober. V rokah imajo vso preskrbo z živili. Francoski sploh ne nastopajo proti njim.

Nemški odgovor na poslednjo noto medzavezniške komisije. Nemški poslanik je v znanjem uradu v Londonu izročil noto, ki se nanaša na noto, ki je bila po medzavezniški komisiji v Berlinu naslovljena generalu Hoeflerju. V tej noti se zahteva, naj se nemške čete umaknejo iz industrijske cone v Gornji Sleziji, sicer bodo zavezniki iz Gornje Slezije ušli. Nemška nota poudarja, da bi izvedba zavezniške note povzročila, da bi nemško prebivalstvo v Gornji Sleziji ostalo brez obrambe, kar bi kršilo pogodbo in povzročilo splošno državljansko vojno. V noti izjavlja nemška vlada, če bi angleške čete ne mogle osvoboditi Nemcev poljskega terorja, bi se Nemčija s tem tirala v obup.

Obupen položaj šlezjske industrije. Danes so vstaši podvzeli nove napade v različnih krajih, pri čemer so uporabljali močno artiljerijo in tri oklopne vlake. Pri Ratiboru so vstaši poglani v zrak most preko Odre. Položaj tamošnje industrije je brezupen.

Peta konferenca mednarodne lige v Ženevi. Včeraj je predsednik Gustav Ader otvoril peto konferenco mednarodne lige zveze narodov v Ženevi. V svojem otvoritvenem govoru je spominjal na cilje in namene lige, katera mora podpirati zvezo narodov. Nato je švicarski zvezni predsednik Schulthess v imenu Švice pozdravil inozemske delegate in poudarjal, da stoji svet pred dvojno krizo: pred moralčno in gospodarsko. Svet se bo samo počasi vzpostavil in za to bo treba veliko truda in samozatajevanja.

Obsojen predsednik komunistične stranke v Nemčiji. V velenjudniškem procesu proti predsedniku združene komunistične stranke v Nemčiji, Brandlerju je bila danes izrečena obsodba, in sicer je bil obsojen imenovan na pet let trdnjavske ječe

Gospodarstvo.

NOTRANJE DRŽAVNO POSOJLO NE SE ZAKLJUČENO?

Prejšnji teden so javili naši časopisi naše notranje državno posojilo kakor dovršen čin ter so objavljali pogoje istega, ki so se sicer v malenkostih razlikovali, ki so pa v glavnem soglašali. V oči pa je padalo, da beograjski »Trgovski Glasnik«, glavni gospodarski organ v Srbiji, novega državnega posojila ni niti omenial kakor zaključenege. Šele v sobotni številki tega lista je čitati, da so predstavniki beograjskih in zagrebških bank po daljših pogajanjih predložili finančnemu ministru svoje nove predloge glede nameravanega investicijskega posojila, iz česar sledi, da isto še ni definitivno sklenjeno. Glavni pogoji, stavljani od sindikata bank, v kolikor se razlikujejo od onih, ki smo jih prejšnji teden objavili in v kolikor sploh niso bili objavljeni so ti-le: Posojilo naj se amortizira v 50, torej ne v 40 letih. Amortizacija naj se prične koncem tretjega, najdalje koncem petega leta po emisiji. Posojilo naj se sme konvertirati pred pretekom desetletne dobe, a tudi po preteku tega roka naj se obresti ne smejo znižati. (To pomeni, da se pač sme potom konverzacija ponuditi podpisnikom državnega posojila v zameno nove obveznice z nižjim obrestovanjem ali povračilo podpisanih obveznic, da se pa sme znižati obresti istega posojila. — Opomb. ured.). — Posojilo ima biti tudi od države efektivno zalagjeno s hipotekami. Investicijski objekti, t. j. oni objekti, ki se bodo zgradili s pomočjo posojila, naj jamčijo v prvi vrsti za izplačilo obresti in amortizacijskih obveznic, ter v kolikor bi to ne zadostovalo, naj jamči državni proračun. (S tem se hoče opravičiti, da se ne bi dohodki investicijskih objektov porabljali za kritje splošnih državnih potreb na škodo rednega kritja obresti in amortizacij obveznic posojila. Op. ured.). Obveznice in kuponi tega posojila naj bodo oproščeni vseh tavnih davcev sedanjih in prihodnjih. Vsi državni izdatki iz tega posojila se morajo nadzorovati po parlamentarnem enketnem odboru, ki bi skrbel za pravočasno kritje pri izplačevanju kuponov in amortiziranih obveznic. (Ta pogoj hoče preprečiti, da se ne bi upotrebljavalo posojilo v druge svrhe, nego v one, ki so predvideni pri njejtu posojila ter da se z rednim izplačevanjem obresti in amortizacij nagradi zaupanje stavljeno od podpisnikov posojila v državno gospodarstvo. — Op. ured.). Emisija posojila naj se zakonito ure-

di (t. j. ne na podlagi minustske redhe, ki se da, kakor nezakonito izdana, izpodbijati. — Op. ur.). Država naj bo primorana priznati obveznicam pravico jamstvene sposobnosti za vsa jamstva. Za sindikatne banke naj glede lombardiranja pri Narodni banki obresti ne znašaje več kot 6% ter naj znaša posojilo ti banke za prve štiri leta 80% pozneje pa 75% od vrednosti založenih obveznic. (Kaj je pa z omejitvijo višine obrestne mere za privatnike? Ako ne bo dana enaka garancija privatnikom, bo to neugodno uplivalo na uspeh privatnih podrosov. — Op. ur.). Za lombarde od bank prevzetih obveznic, naj iste ne jamčijo s svojim ostalim premoženjem. (Isto mora veljati za privatne podpisnike iz razlogov navedenih v prejšnji opombi. — Op. ur.). Bankam naj se prizna 1% od vsega posojila na račun provizije. — Rok za podpisovanje posojila naj ima določiti finančni minister sporazumno s sindikatom bank, ter ima trajati ta rok najmanj mesec dni. To so glavni pogoji stavljani od sindikata bank finančnemu ministru v kolikor zanimajo širše občinstvo in ne samo direktno prizadeta faktorja, t. j. sindikat in finančno ministstvo. Pogodba s sindikatom se sklene le tedaj, če minister sprejme te pogoje. Kakor je razvidno iz tu navedenega, so bile vesti o sklenjenem posojilu pre zgodnje.

★
+ Naša država prejela 10 milijonov zlatih kron. Včeraj se je vrnila z Dunaja komisija finančnega ministristva, ki je prinesla seboj 10 milijonov zlatih kron kot predujem za tisti del imovine Avstro-ogrške banke, ki ima pripasti naši državi. Denar je že v zakladnici Narodne banke.

+ Čehoslovaški ovrno vagonov. Tovarne vagonov v Čehoslovaški imajo tako malo naročil, da morajo delo reducirati in precej delavstva odpustiti.

+ Davek na ure in dežnike. Dunajska občina je ob priliki pretresanja vprašanja glede finančnih sredstev izdelala načrt novega davka na luksus in sicer v prvi vrsti na ure in dežnike. Načrt je izzval ostre proteste.

+ Pristojbine za švicarski vizum. Švicarski konfederativni odsek za pravdo in policijo je odredil, da znašajo od 1. junija 1921 pristojbine za vidiranje potnih listov sledeče: tranzitni vizum 1 Fr., vizum za potovanje v Švico, brez ozira na čas svojega bivanja 8 Fr. Pristojbine se pobirajo od (vsake) osebe in ne od potnega lista.

Priporočajte „JUGOSLAVIJO“

Dnevne vesti.

— **Islamski veliki praznik »Ramazanbajram«.** Danes se praznuje islamski praznik »Ramazanbajram«. Bratom islamske veroizpovedi k njihovem praznovanju najsrečnejše čestitamo in jim želimo, da ga v naših krajih kar najprijetneje preživijo. — Uredništvo.

— **Potovanje regenta Aleksandra.** Regent Aleksander je odpotoval iz Pariza na Angleško, kjer bo prebil drugi del časa svoje odsotnosti. V Beograd se bo povrnil v drugi polovici tega meseca.

— **Sprejemni dnevi pri poverjeništvu za socialno skrbstvo.** Sprejemni dan za stranke je namesto torke odslužila sreda, in sicer od 11. do 13.; o petkih ostane sprejemanje, kakor je bilo doslej. Opozorila se še, da predsedništvo poverjeništv v stanovanjskih stvareh strank sploh ne sprejema.

— **Naredba o visokošolskih študentskih.** Ministrstvo za prosveto je v sporazumu z ostalimi ministri in pokrajinskimi vladami izdelalo načrt navedbe za podpora dijakom, ki jih v inozemstvu vzdržuje država. Naredba se je že predložila ministrskemu svetu. Po tej novi naredbi bodo dobili podporo v tujni samo oni dijaki, ki študirajo na solah, ki jih v naši državi ni. Državno pomoč na domačih univerzah na dobo samo oni dijaki, katerih starši plačujejo davek po cenzu. In oni, ki bodo dokazali, da so revni. Poleg tega vsebuje naredba tudi določbe glede obsega mesečnih stipendij, ki bodo znašale 200 dinarjev mesečno in 300 dinarjev kot draginjska doklada. Poleg tega bodo dijaki dobili še posebne doklade za knjižne in šolske potrebe. Dijakom se bo podpora ustavila, če se bodo pregrešili proti orednim v navedbi.

— **Industrični obrtniki, trgovci-grosisti!** Vabite se, da se udeležite »Ljubljanskega velikega sejma« kot razstavljalci. Rok za prijave je podalšan do 10. junija t. l. Vse informacije brezplačno pri seimskem uradu. Turjaški trg št. 6, II. nadst. — **Naš poslanik v Bernu** v Beogradu. Naš poslanik v Bernu dr. Milutin Jovanović je dospel v Beograd ter je bil v tedeljo pri ministrskem predsedniku Pašću.

— **Tajnik Slov. Matice pisatelj g. Milan Pregelj**, je odstopil. — **Društvo prekmurjskih Slovencev** se je ustanovilo v Ljubljani, da nudi potrebna pomoč prekmurjskim rojakom, ki prihajajo v Ljubljano.

— **Osnovano ruskega sanatorija v Vuhredu.** 1. t. m. se je naselil v vuhredskem gradu »Ruski rdeči križ« ter otvoril tudi v gradu sanatorij.

— **II Jugoslovanski sestanek za operativno medicino** se vrši v Zagrebu v začetku septembra. Na njem se bo razpravljalo o kirurški tuberkulozi kot glavnem predmetu, razven tega bodo na dnevnem redu tudi predavanja in demonstracije iz vseh delov operativne medicine in njenih pomožnih znanosti: iz kirurgije, ortopedije, urologije, porodništva, ginekologije, oftalmologije, otorinolaringologije, stomatologije, dermato. In venerologije, radiologije in fizikalne terapije. Član sestanka je lahko vsak zdravnik Jugosloven, ki se bavi z operativno medicino, kateri se prijavijo predsedništvu organizacijskega odbora ter plača 200 K pristojbine. Prijavitelj se je treba čimprej predavanja in demonstracije je treba prijaviti do 15. julija. Predsednik organizacijskega odbora je prof. dr. M. Čačković, Zagreb, Gajeva 7, podpredsednik prof. dr. J. Budisavljevič, glavni tajnik dr. P. Pogačnik, roditeljske, blagajnik dr. B. Sprlić, Palmotičeva 22 in odborniki prof. dr. F. Durs, primarij dr. Gottlieb in prof. dr. D. Mašek. Podrobne vesti o sestanku v Ljubljanskem višinskem in v Srbskem arhivu za celokupno lekarstvo.

— **Dramska sekcija lug. napred. akad. društva »Jadrana«**, priredi v nedeljo, 12. t. m. Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski« v Logatcu točno ob 19. uri, dne 13. t. m. pa v Zagorju ob Savi v Sokolskem domu ob isti uri. Predprodaja vstopnic v Zagorju ob Savi pri g. Ahčanu v trgovini.

— **Glavni dobitnik razredne loterije** v znesku 600.000 dinarjev je zadela naša rojakinja v Sarajevu gospa Steinmelzova.

Ljubljana.

— **Prva seja ljubljanskega občinskega sveta** se vrši danes ob 5. popoldne v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu je volitev župana in podžupana. Vstopnice za galerijo so bile razdeljene po poročnem mandatu načelnstvu političnih strank.

— **Resnica.** G. pov. Ribnikar pojasnjuje v večeršnjem »Jutru«, da je dal g. kap. S. odstaviti zgolj radi tega, ker je kap. S. nasilno vdrl v njegovo sobo. Res je, da je bil g. S. šestkrat na vseh instancah, a to ne v svojo zabavo, ampak da bi našel nadležnega poverjenika in druge, ampak edino iz skrbi za stanovanje, kar bo

menda tudi poverjeniku za socialno skrb razumljivo. Res je nadalje tudi, da poverjenik Ribnikar parkrat ob sprejemnih dnevih g. S. ni hotel sprejeti. Pač pa ni res, da bi bila zadeva že takrat (2. jun.) popolnoma pojasnjena in se na njej ne bi dalo ničesar več izpremeniti, kakor to trdi g. Ribnikar. Kako vendar je potem mogoče, da je 3. junija poverjeništvu za soc. skrb izdalo kar dva odloka: enega, s katerim ukazuje deložacijo por. Č. in drugega, s katerim ta ukaz preklicuje! Torej se je na stvari vendarle še dalo izpremeniti! Seveda pa je na škodo g. S. Da pa bi g. S. nasilno vdrl v poverjenikovo pisarno enostavno ni res, ker je po dr. L. baš prošil, naj ga poverjenik vendar sprejme v skrajno nujni zadevi. Ribnikarjevo človekoljubje in soc. pravičnost se prikazuje v predmetnem slučaju v zelo čudni luči. Ker g. S. ni državni ampak privatni uslužbenec, mu skoro kratkoročno odredka pravico do bivanja v Ljubljani. Mi pa trdimo, da vsi, ki delajo in z delom preživljajo sebe in družino, so upravičeni do stanovanj tam, kjer delajo. Tako državni kot privatni uslužbenec. Pravica pa se mora deliti na vse strani enako. Da g. S. ni pristojen v Ljubljano, ni kriv on, ki je vložil prošnjo za sprejem v občinsko zvezo ljubljansko že 2. aprila t. l. G. Ribnikar išče za svoje — milo rečeno — čudno postopanje v tej stanovanjski stvari izgovorov, ki so pa zelo ponesrečeni.

— **Neprestane tatvine na Vodnikovem trgu.** Ni skoraj dneva, da bi se na Vodnikovem trgu ne izvršila kaka tatvina. Tatovi, oziroma tatice prežijo posebno na denarce, zadnje čase pa tudi na ročne torbice. Tako je bila nedavno ukradena Ani Pečanka, soprog ravnatelja kreditne banke, na roki vseča torbica, v kateri je imela 250 šK, in okoli 480 jugoslov. kron, dalje platnasta zapustnica z vdelanimi rafirji, vredna 10.000 K.

— **Razne tatvine.** Železniški čuvaj Andrej Samer na Selu pri Ljubljani je delal na nivi zraven čuvajnice ter pri tem odložil telefonik. Nekaj delavce na sosednji nivi mu je vzel iz telefonika listnico z 900 K. — **Drvarju Habiču na Rimske cesti** je nekdo odnesel pomoči leseni zavornici s prtičnega okna. — **Elektrotehniku K. Strečka** pri Tölesu je njegov sestanovalec odnesel par čevljev in par nogavic. — **Mizarja Iv. Zalokarja** iz St. Vlada je bilo iz veže na Turjaškem trgu ukradeno 2000 K vredno kolo.

— **Kleparski pomočniki zopet delajo.** Dne 21. aprila so kleparski pomočniki v Ljubljani stopili v stavko. Po 7tedenskem straku se je sedaj vendar dosegel sporazum z mojstri, ki so privolili v 25% povijanje, dočim so pomočniki zahtevali 30%.

— **Udruženje železniških činovnikov** v kraljevini SHS ima v Ljubljani vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob 8. zvečer redne tovariške večere v to svrhu rezervirani zadnji sobi restavracije hotela Slon. Člani udruženja so pozvani, da se v svrhu gojitve družabnosti udeležijo teh večerov v častnem številu. — V sredo 8. t. m. važen pogovor glede ustanovitve ljubljanske podružnice. — **Pridite vsi Centram odbor UČČ.**

Maribor.

† **Rajko Čuček.** V Vrazovi ulici št. 6 je umrl v ponedeljek vpokojeni profesor Rajko Čuček. Pogreb se vrši v sredo popoldne. Svoje premoženje je pokojnik zapustil našemu dijaštvu.

Slabo je naletele. Pri carinski reviziji na mariborskem kolodvoru so našli pri neki gospe na zelo intimen način skritih 10 tisoč dolarjev.

Razne tatvine. Neznani storilec je ukradel trgovki Alojziji Lešnik na Glavnem trgu iz trgovine 3 rjuhe, vredne 3000 K. — **Frančiški Rapoc,** gostilničarki na Tržaški cesti je bilo v ponedeljek zvečer ukradeno iz odprte spalnice pet 100 dinarskih bankovcev. — **Naredniku podčastniške šole Slavku Kovaču** je neznani storilec ukradel kolo znamke Styria iz hišne veže v Sedni ulici 16.

Nepošten pomočnik. 27 letni Franc Ritonja, ključavničarski pomočnik iz Slovenske Bistrice je bil aretiran, ker je svoje delodajalcu Usarju, izdelovalcu tahtnic, ukradel razne sestavne dele tehnic. Izročen je sodišču.

Mezno gibanje čevljarških pomočnikov. Čevljarški pomočniki nameravajo ba-je pričeti z mezdnim gibanjem ter zahtevati 100% povijanje dosedanje plače.

Javna dražba občinskega lova. Dne 15. t. m. od 10. do 11. ure dop. se vrši v pisarni prostori na Rotovškem trgu št. 9 javna dražba občinskega lova v okoliših desnega dravskega brega v Mariboru, in sicer za dobo 6 let.

Nova manufakturna trgovina. Spedi-ckiska trdnja Balkan se je preselila v lastno hišo na Aleksandrovi cesti št. 35. V dosedanjih uradnih prostorih trdnje otvoril trgovca Ivan Šoštarčič, ki je obenem hišni lastnik, moderno urejeno manufakturno trgovino.

K PODLISTKU »NEVERJETNO NASILSTVO«

v sobotni »Jugoslavija« se nam poroča še sledeče: Dne 3. junija je drž. stan. urad ukazal svojemu izvršilnemu organu g. V. P. z odlokom 1889/21 po nalogu g. poverjenika (za soc. skrb Ribnikarja) izprazniti event. prisilnim potom stanovanje por. Č. Slomškova ul. na njegove stroške v trenutku, ko izvršilna komanda V. žend. brigade prisilno deložacijo g. S. ter pomagati g. S. do vsehiteve. — Še isti dan, 3. junija t. l. pa je prišel od poverjeništv za soc. skrb nadaljni odlok, da se po nalogu istega poverjenika za soc. skrb g. Ribnikarja, odlok šte. 1889/21 z istega dne razveljavlja, ter da por. Č. ostane nadalje v svojem stanovanju v Slomškovi ul. Ta odlok je bil dan v vednost drž. stan. uradu, od tam pa izvršilnemu organu g. V. P. in kap. g. S. Kaka igra se vrši za vsemi temi odloki g. Ribnikarja, ki se ponovno izdajajo in tekoma par ur preklicujejo, bomo dognali. Vsekakor nas to potrjuje v izrečenem sumu, da je nekaj za kulisanji. Da pa ne bo nikakega pikolovstva od nobene strani konstatiramo še sledeče: Kap. g. S. je bilo stanovanje na Bleiweisovi cesti od-povedano z decembrom l. l. Takratna komanda V. žend. brig. je že tedaj nanosila drž. stan. urad. da nakaže kap. S. drugo stanovanje. G. polk. Dragič (prej Huber) je inter-veniral tozadevno šele po nastopu službe, nekako sredi aprila t. l. ter nasvetoval poverjeniku g. Ribnikarju rešitev tega vprašanja v tem smislu, kakor je bilo to v soboto objavljeno, ne na že od odpovedi stanovanja decembra l. l. kakor bi to morda kdo moral razumeti.

Narodni praznik na Viču. Predmestna občina Vič je slavila zadnjo nedeljo prvi svoj narodni praznik ter pokazala, da se je rešila vseh reakcionarnih spon in pogumno nastopila pot k napredku in kulturi. Ta dan se je namreč vršila slovesna otvoritev Sokolskega doma, ki si ga je razme-roma še mlado društvo v enem letu zgradilo ob nenavadni žilavosti in poštovanosti. Lepega uspeha se veselijo vse Sokol-stvo, zato pa so se redke slovesnosti ude-ležila vsa sosednja Sokolska društva iz Ljubljane, Siske, Ježice, Domžal, Zagorja, Trbovlja, Celja in celo iz Zagreba. Kmalu po 9. uri zjutraj so prikorakale Sokolske čete z jezdinim odsekom in godbo Dravske divizije. Ob mestni meji tik Tribučeve hiše je stal prvi slavolok. Tu je goste pozdravil v imenu viškega Sokola br. Jurman. Nato se je obhod pomikal po glavnih cestah Ržne doline. Tudi tu jih je pozdravil Ržne slavolok z napisom: »Dobro došli, bratje!« — Večna hiša v Ržni dolini je bila v za-stavah. — Pred novim Sokolskim domom na Viču je imel pozdravni govor načelnik Društva za zgradbo Sokolskega doma br. Golob, ki je podal zgodovino doma, opisal vse ovire in zapreke, a vključ temu se je Sokol lotil zgradbe, ki velja čez 1 mil. K. Govornik je iskreno pozdravil vse goste in prijatelje ter izročil ključ načelniku Viškega Sokola br. Thalerju. V imenu Ljubljanskega Sokola I. je govoril br. Nande Marolt, v imenu ljubljanske župe br. Rajkaj, v imenu celjske župe br. dr. Sjavic. Vsi govorniki so čestitali vztrajnemu viškemu Sokolu. Sokolski dom je zgradil domači stavbenik Marinič. Stavba je pri-prosta, toda zelo praktična. Prostorna telovadnica se obenem uporablja za gledališče in druge društvene prireditve, ker ima ličen oder in galerijo. Ob otvoritvi je bila vsa dvorana v zelenju na odru pa je stal Tyršek kip. Da je Viški Sokol nove stavbe ne le potreben, temveč tudi vreden, pokazali so popoldanski nastopi telovadk in telovadcev ter njih naraščalev. Društvo šteje nad 350 članov in članic, ki so skoraj vsi tudi telovadci. Veliko telovadišče na prostem se je popoldne napolnilo. Občin-stvo je bilo naravnost presenečeno z eksak-tnimi nastopi vseh telovadnih skupin ter burno aklamiralo posebno vztrajne vadite-ljice in vadiatelje. Vadiateljcem so bili poklonjeni krasni šopki. — Slavnost je za-ključila ljudska veselica.

Svinčeni rudniki v Mežici v angleški posesti? Mežica, dne 3. junija 1921. »Slov. Narod« v svoji 121. številki objavlja govor lorda Cozensa Herliya, ki ga je imel ob prički banketa ob svojem prihodu v Mežico, kjer je nameraval prevzeti tukajšnji svinčeni rudnik. V govoru pravi med drugim, da se je banketa udeležilo 40 oseb, med katerimi so bili ba-je vsi višji državni in rudniški uradniki. Mi pa pravimo, da je bilo pri banketu le 17 oseb, izmed katerih pa ni bil nobeden višji rudniški ali državni uradnik, ampak izključno le nemški uradniki Bleiberske Unije ter le en Slo-venec, kateri pa se je gotovo zmotil, da ne rečemo kaj hujšega. Čeravno smo bili vsi povabljeni, se vabilu ni nikdo odzval, ker smo prepričani, da je vsaka prodaja sploh izključena. Tukajšnjemu državnemu nadzorniku in sekvestru pa ni od kakšne prodaje prav ničesar znanega in sta ta dva došla angleška kapitalista kar brez

vseh dokumentov zahtevala od njega pre-dajo podjetja. Nadzornik se je seveda držal naših obstoječih navedb ter se z njima sploh ni spuščal v nikak pogovor. Po naši misli, ako bi bila prodaja sploh mogoča, bi se to izvršilo le na ta način, da bi naše oblasti poprej obvestile tukajšnjega nad-zornika, ne pa da pride kakšen angleški lord pa kar enostavno brez vsakih papirjev pravi in se predstavlja, da je on sedaj po-sesnik teh rudnikov.

Ti angleži namreč prav dobro vedo, kakšno bogastvo je v teh rudnikih, nase oblasti pa gotovo tudi in ravno radi tega dvomimo, da bi se od naše strani takšno podjetje spravljalo pod tuj kapital, ampak ga bo država sama prevzela, kar se je itak že nameravalo. Ti rudniki so velikan-skega pomena za našo državo tako gospo-darsko, kakor tudi radi nje. Gotovi temni elementi so ta prihod toplo pozdravljali, da bi potem tem uspešneje vršili protidržavno agitacijo. Mi smo prepričani, da naša država nikakor ne bo dopustila, da bi Me-žiška dolina postala kakšna kolonija. O-spod lord je v svojem govoru povdarjal, da mu je zgodovina slovenskega naroda znana ter da se za njo zanima. Isto je rekel tudi deputaciji pododbora »Gospo-svetskega zveza« in mi mu to radi verja-memo. On se lahko zanima za nas in mi mu bomo hvaležni, samo naj nas ne spravlja pod tuj kapital, ker je že breme goma-čega pretežko. H koncu pravimo še to, da je pred par meseci bil enak slučaj in sta tudi prišla dva angleži, da bi prevzela rudnike, pa sta jo morala praznih rok zopet odkuriti. Upamo, da se bo zgodilo isto tudi sedaj.

POROTNE OBRAVNAVE.

Velika poneverba pri tvrdki Szantner v Ljubljani.

Meseca julija 1920 so opazili v trgo-vini Szantner, da se gode nerednosti v pro-dajalnem oddelku omenjene trdnje, kjer sta bili uslužbeni 26 letna Ana Domiter, ro-jena v Celju kot prodajalka in 32 letna Jo-sipina Goršič iz Ljubljane kot prodajalka in blagajničarka. Preiskava je dognala jako obsežno poneverbo, obenem pa razkrila marsikaj zanimivega izza kulis skrivnega razuzdanega življenja. V zadevo je zaple-tonih cela vrsta oseb, ki sicer niso pod obtožbo, marveč nastopajo kot priče in ne-hote odkrivajo nečlove jim zapletljive z današnjimi obtoženkami. Obtožnica jih dolži, da sta poneverile v času od 1. avgus-ta 1919 pa do 1. julija 1920 deloma po-tom skrivne prodaje, deloma potom zame-njave 397 parov čevljev v skupni vrednosti 123.154 K. Obtožniki priznata do 20.000 K vsaka. Pri zaslišanju izpove Ana Domiter približno sledeče: »Bili smo pošteni in sve priči padli, ko je pozabil neki Bančan, ki je kupil večjo partijo čevljev, en par čevljev v prodajalni. Do nadaljnjih pone-verb naju je privedla mala plača, stiska in potreba in pa velika priljubljenost, ker so na-ma popolnoma zaukali in vse delali brez nadzorstva. Jaz sem podpirala še dva brata in sestro, Goršičeva pa staršice. Gollu-lali sve na ta način, da je Goršičeva zne-ske v blagajni notirala z ničlami, naka-je sve zneske iz blagajne zopet dvignili, v druga-lji slučajih pa zneskov sploh nisva vložili v blagajno, marveč sve jih pridržali in si razdelili. Videli sme kako veliko Szan-ner zaslužil in kako malo v primerj s svojim zaslužkom nama plača. Ana Domiter je imela zadnjo plačo 460 K, Josipina Goršič pa 720 K mesečno. Szantner je bil jako drag in je delal z visokimi odstotki. Par čevljev, na katerih je bila cena na podpla-tih označena s 62 K smo morale prodati po 162 K. Kupčeval je v početku s 50%, proti koncu s 30% pri čevljih, pri potreb-ščinah pa s 100%. — V več slučajih pa sem čevlje dala za zameno za drugo blago in sem čitala iz splošne knjige. Prvo in naj-večjo zamenjavo z ukradenimi čevlji je iz-vršila Ana D. z sestrama Olga in Pepca Radanovič. Radanovičeva ji je dala v več obrokih več garnitur perila, plašč, svila-na spodnja krila, modrice, bluže, l. dr. za kar je dobila v celem 31 parov čevljev. Priča Radanovičeva Olga prizna, da je na prigovarjanje Ana Domiter res dala mnogo oblike za čevlje v svesti, da dobi Ana čevlje jako poceni iz Dunaja potom Szan-nerjeve hčerke. Krieglava, prodajalka pri Ranthu je dobila 6 parov raznih čevljev, dala pa je kos modrega blaga, nekaj ba-tista in rokavice. Na isti način sta za blago kupili 4 pare čevljev Matilda in Marija La-hova. Sijakovičeva, prodajalka pri Cvan-čari, je dala za 3 pare toaletno milo, kre-mo in ustno vodo. Pri Florjancičevi, ki tr-di, da je izplačala obtoženko v denarju, se je oskrbovala obtoženka s cigaretami. Po-gačnikova ji je dala za 8 parov čevljev 6 parov nogavic, parfum, razno milo, 3 ro-čne torbice, 1 koveček in 12 robcov. A. Tra-šanova, modistka, pa ji je dala za 5 parov čevljev 6 klubovov. Veliko strankam je da-la čevlje na upanje. Te stranke so nekat-ere plačale delne zneske, nekatere že cele vsote.

Ana Domiter je živela odkar je začela poslovanje s čevlji precej potratno, lepo se je oblačila, zabavala z raznimi ljubimci, Bachman, Ojstriz, Alfred, rada popivala in šampanjizirala in se vozila na izlete. Obtoženka Josipina Goršičeva, ki pri zamenjavi in razpečevanju čevljev ni sode-lovala, odobri izpoved Ane, prizna, da je vzela denar iz blagajne odnosno da ga ni vložila v blagajno in da je oskodovala

Szantnerja vsak mesec za 5 — 10 parov čevljev, v skupni vrednosti 20.000 K. Tudi njo je privedla do goljufije slaba plača, stiska, skrb za staršice, velika priljubljenost in pa slaba družba, ki je zahtevala veliko ne-potrebnih izdatkov za izlete, zabave, lju-bimkanje in razna ljubavna darila. — Pri-če so izpovedale v kratkem sledeče:

Franc Szantner, ki je 47 let in Ljublja-ni, noče razumeti slovensko in odgovarja trdovratno nemško. Trdi, da je plačal uslužbence zadostno. Napravi splošno vtis zagrnjenega in skopega izkoriščevalca slo-venskih uslužbenec Kristina Burč, roj. Szantner, pove, kako je prišla na sled ne-dopustnim upnikom in pa ravnanju obto-ženk. Slabo plačo opravičuje s tem, da je dala uslužbenkam več daril in jima proda-la kostume za po njenem mnenju zelo ugodno ceno na obroke. O Domiterjevi pravi, da je bila zaspana in apatična, Goršičeva pa da je bila pridna in priljubljena. Obtoženki sta se hoteli poravnati, toda ker je bila škoda prevelika, njihovi intimni pri-jatelji in zaročenci niso toliko imeli, da bi jih rešili. Ivan Burč, zet Szantnerjeve, ki tudi ne zna slovensko, predloži seznam up-nikov, katerim je Domiterjeva dala na upa-nje brez dovoljenja gospodarja. Vse priče izpovedo dosledno, da jim niti najmanj ni bilo znano da si priplača Domiterjeva čev-lje na nepošten način. Ta vtis so napravile izpovedi vseh priči. Tudi one priče, ki so čevlje zamenjale so bile uverjene, da ob-toženka blago sprejme sicer zase, toda čevlje za lastno ceno plača gospodarja. — Po zaključenem dokazovanju je stavilo so-dišče porotnikom dve glavni vprašanji gle-de krivde tatvine. Zagovorništv je pre-dlagalo dodatno vprašanje, da sta delovali obtoženki pod pritiskom neodoljive sile. Sodišče je dodatno vprašanje zavrnilo. Dr-žavni pravdnik vzdržal obtožbo in pobija potrebo obtoženk.

Predlaga potrditev obeh vprašanj. Za-govornik poudarja, da ste bili izkoriščani in sta delovali pod pritiskom neodoljive si-le v zasilen položaju. Povijanje plač sta zahtevala, a Domiterjevi je povijal Szan-ner samo za 5 K na mesec. Predlaga opro-stitev. Porotniki so vprašanje glede krivde Ane Domiterjeve soglasno potrdili toda s omejitvijo vrednosti pod 4000 K. Vpraša-nje glede krivde Josipine Goršičeve pa so z 8 glasovi zanižali. Na podlagi tega pr-avoreka je bila Josipina Goršičeva oprošča-na, Ana Domiter pa je bila obsodena na 9 mesecev težke ječe, vstovski 7 in pol me-secev preiskovalnega zapora.

Mali oglasi.

Prede se:

PES PTICAR

15 mesecev star se prod. Kje pove upra-va lista. 982

1 GARE (ciza)

so ugodno prod. Naslov v upravnistvu »Jugoslavije«. 984

ENONADSTROPNA NOVO ZIDANA

hiša, pripravna za letovišča z gospodar-skim poslopjem in malim vrtom ter vodno mlecjo za žago pri Sv. Ani nad Trzicem se prod. Več pove upravnistvo Jugoslavi-je. 985

KOSILNI STROJ

tudi za žetev poraben, se prod. Cena 500 kron. Oferte na upravnistvo Jugoslavije. 986

PRODAJA KONJI

Večje število konjev se v parih ali posa-mezno prod. Na ogled so v Meljski ope-karni v Mariboru vsak dan od 6 do 18 ure. Med njimi se nahajajo lepi tovorni kakor tudi jahalni konji polno krvni. Interesni naj se oglasijo v omenjeni opekarni ob zgoraj navedenem času. 987

KNJIGE

slovenske, hrvaske, nemške, leposlovne, en-bloc, na prodaj. Naslov v upravnistvu. 978

Službe:

ISČE SE PERICA

za izven doma event. tudi za druga opra-vila. Ponudbe pod šif. »Perica 1919« na upravo t. l. 983

VEČ PEČARSKIH POMOČNIKOV

sprejem. Plača po dogovoru. Nastop ta-ko. Anton Kovačič, pečarski mojster, Osposvetska cesta 6, Ljubljana. 986

IZURJENO KNJIGOVODKINJO

ki je zmožna tudi slovenske in nemške ko-respondence, sprejme trgovsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevo plače je poslati na poštini predal 74 pod »Knjigovodkinja«. 987

ČEVJARŠKE POMOČNIKE

za izdelavo vojaških čevljev ter izdelovalce gornjih delov v večjem številu sprejme ta-ko »Tvorina čevljarstva zadruga« v Ptuj. Plača od para (akord) po dogovoru. Vprašanja na naslov zadruga. 927

Razno:

PROTI VKNJIZBI NA I. MESTU

iščem posojila 40.000 K. Ponudbe na: »Plo-donosno podjetje«, Ljubljana, pošto teže-če. 981

BOLJŠI GOSPOD

išče dobre privatne hrane v abonementu in mesečno sobo. Ponudbe pod »Soba« na upravo »Jugoslavije«. 981

A. K. Green: Nevestina skrivnost.

(Dalje.)

Gryce je stopil bliže k njemu: Težko mi bo izpolniti svojo dolžnost, je dejal:

Kakšno dolžnost?

Vi menda mislite, da je šlo edino za ugotovitev, kdo je pravzaprav vaša žena, in vaju čaka zdaj še samo še spravi obliem?

Kameron je malone vzkliknil od straha. Menda se vendar ne oklepate tudi proti nji svoje črne sumnje in ji ne pripisujete dejanja, ki ste ga podtikali hčerki gospoda Grotorexa v njenem blaznem razburjenju?

Detektiv je vzdihnil: vloga mučitelja se mu je upirala do dna duše.

Mislil sem, je rekel obotavljaje, da boste sami ocenili pomen današnje spoznanja. Dejstvo, da je oseba, ki je ostala živa in postala vaša soproga, Genovefina namestnica in ne ona sama, ne more potolažiti naše sumnje. Baš narobe.

Na to možnost nisem pripravljen. V prepričanju, da sem našel ključ do uganke, se nisem vpraševal, ali ga bo treba iskati še do kakšne druge tajnosti ali ne.

Da bi nas Bog odvezal te dolžnosti! Ali spričo postranskih okoliščin in hude skušnjave, s katero se je morala boriti vaša soproga, se ne morem oogniti sodne preiskave. Ker je imela gospodična Grotorekova dovolj poguma, da je hotela spet postati hči gospoda Grotorexa in vaša nevesta, ji gotovo ne bi bilo manjkalo moči, da bi bila izvršila

ta namen, ako ji ne bi bila Mildred siloma ubranila. — Kako naj si pojasnimo ves dogodek? Mari naj smatramo, da je vrgla življenje od sebe, ker je hotela ustreči svoji sestri? Ali se ne zdi verjetnejše, da je segla sestra po smrtonosnem sredstvu, ki ji je zagotovilo vse Genovefino bogatstvo in vso njeno srečo hkrati?

Doktor je odgovoril edino, kar je mogel reči:

Strup je bil Genovefin. Bil je zaklenjen v skrinjici za dragulje, ki je stala v njeni komodi. Če si tudi lahko mislimo, da je Mildred vedela zanj, ga vendar ni mogla natočiti Genovefi, ne da bi jo bila zalotila.

To je šibka točka naše domneve. Ugovarjati se da zgolj to, da je moral biti Molesworth prepričan o zločinu Mildrede Farleyeve. On je stopil prvi na pozorišče dejanja in je pokazal v svojem ravnanju vso odločnost in preudarnost človeka, ki hoče prikriti zločin. Ako je soditi on tako —

Tega ne vemo z gotovostjo. Kaj je mislil in kaj domneval, nam bo večno neznano; umrl je, ne da bi bil kaj priznal, je odgovoril Kameron hladno.

Ne prepričava se o tem, gospod doktor, je rekel detektiv. Dokler sem dvomil o svoji dolžnosti, sem se spuščal v razmotravanje z veseljem; zdaj pa vem, kaj mi je storiti. In ne maram napraviti niti besede več. Tudi vam bi svetoval znanprei kot prijatelji, da rajši molčite o tej zadevi.

Ta način govorjenja je bil Kameronu čisto nov in ga je zadel nad vse mučno. Tak niti njegovo osebno prepričanje niti resnica sama nista

mogli spremeniti dejstva, da je bila njegova žena zdaj, ko je ležala edina zanesljiva priča v grobu, v očeh policije storilka strašnega zločina! — Samo odločilno dejanje z njegove strani je moglo spraviti to usodno vprašanje enkrat za vselej s sveta. Grycev obraz mu je pričal, da ne sme več odlašati.

Vaš recept se je obnesel, je dejal; zdaj hočem tudi jaz poskusiti srečo. Vi ste nas prepričali, da je bilo deklško ime moje žene Mildred Farley; jaz pa bi rad dokazal po istem načinu, da je sicer sprejela ime, stan in bodočnost svoje sestre, da pa nikakor ni zakrivila njene smrti. Ali me hočete spremeniti še enkrat v bolniško sobo, gospod Gryce?

Detektiv se je obotavljajal: baš je hotel oditi.

Vem, kaj hočete, je rekel čez čas, toda svetujem vam, da si premislite dobro. Drzen je vaš namen! In končno vam vendar ni treba smatrati dame za svojo soprogo —

Kaj pravite? Nobeno sodišče na svetu vas ne more siliti, da bi priznali zakon, v katerega ste bili zvaobljeni tako gošljivo.

Doktor je zardel, odvrnil oči ter pomolčal. Nato je rekel odločno: Moja žena je, in jaz je ne zapustim, pa naj se konča poskus kakorkoli. Ne smel bi ga tvegati, ako ne bi bil pripravljen nositi posledice z njo!

Gryce se je odkril, morda iz spoštovanja, morda zato, ker je bil sklenil ostati.

Vaš sklep je potemtakem neomajen, in mene želite za pričo?

Da, ker sem prepričan o njeni nedolžnosti in pripravljen, braniti jo pred ljudmi.

To rekši je odvedel Gryca v ženinovo sobo. Ne bo vam treba dolgo čakati, je dejal; omotno sredstvo, ki sem ji ga dal, bo kmalu nehalo delovati.

Medtem so bili odstranili siromško pohištvo iz sobe ter spravili prejšnjo elegantno opremo nazaj. Na mestu gospe Olneyeve je sedela zdaj strežnica, in vsi sledovi revščine, po kateri se je čutila bolna žena, prestavljeno v svoje deklške dni, so bili izginili. Tudi prstane je imela spet na rokah, in na mizici zraven postelje je tikala njena ura, Kameronovo darilo čez bivanja v Washingtonu. Ležala je mirno; le veka so ji utripala, in zdajpazdaj je krčevito zgenila ude kakor od telesnih ali duševnih muk.

Strežnica je vstala, in doktor je sedel na njeno mesto. Prijel je bolnico za desno roko, stisnil jo rahlo in z napetostjo opazoval učinek. Njegov obraz je odseval zgolj dobroto in ljubezen.

Bilo je, kakor bi se dramilo ob tem dotiku v nji speče življenje. Odprla je oči ter mu divje zastmela v obraz; toda Kameronove črte so ostale nespremenjene, vzlic viharju, ki mu je stresal srce.

Oh, je zajecjala z vzdihom blažene radosti, tak nisem sanjala? Tvoja žena sem, in ti si moj mož, in —

Zdajci pa se je zavedala resničnosti. Silen strah je napolnil njene oči: živeti ni pomenilo zgolj ljubiti! Topla barva je izginila z njenih lic, kakor bi jih bila obvejala uničujoča ledena sapa. Doktor ni odtrgal pogleda od nje. Ali ti je bolje, Mildred? je vprašal.

Ko je izrekel njeno ime, ji je planil z ustnic zamolkel vzkrík; hotela se je vzravhati, ali slabost jo je vrgla spet na blazino. Kameron se je nehote ozrl na detektiva, ki je stal globoko v senci onkraj postelje.

Todaj več? je zamrmrala s slabotnim glasom.

Da, je odgovoril, vem, da nisi Genovefa, marveč njena sestra Mildred. Toda kakor obsojam častiljupnost, ki te je zapeljala v goljufijo, te vendar ljubim in sem ti pripravljen odpustiti.

Blažen smehljaj in žarek najčistejši sreče, ki je planil iz njenih oči, sta odela Mildredino lice z vsem bleškom prejšnje krasote.

Potem si ne želim na svetu ničesar več, je vzklila; vsa moja žalost je pri kraju. Ah, kako sem se bala in trepetala, da me boš sovražil in me spodiš od sebe, kadar zveš, da sem si z ukano prilastila tvoje ime! — Velike solze so se ji utrinjale izpod veje ter ji polzele po blelih licih.

Bog bodi zahvaljen! je šepnila in hotela skleniti roke; toda bila je preslaba, in vsa njena hvaležnost se je izlila v tih, srečen smehljaj.

Kameron je ukrotil ganičenost, ki ga je obhajala z neodoljivo silo. Ali je bila to edina bol, ki te je težila? je vprašal, gledaje ji nežno v oči; ničesar drugega nimaš na srcu, nobenega strahu?

Nobenega. Kaj bi me moglo mučiti razen tega? Ali ne bi bilo dovolj hudo, ako bi izgubila tvojo ljubezen? O, Valter, ti ne veš, kakšen zaklad mi je tvoja ljubezen! Toda vedel boš, ako dá Bog, da ostanem živa.

Tovarna usnja v Radečah pri Zidanem mostu

išče za takojšnji nastop
prvovrstnega

strojnika

ki je večji tudi elektrotehničnih
montaž. Trajna služba, stanovanje
prosto. Ponudbe z referencami
in spričevali na gornji naslov.

Stanovanje

od 2 do 5 sob s pritliklinami se
išče. Ponudbe pod „Za vsako
ceno“ na anon. zavod DRAGO
BESELIJAK & DRUG, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje 5.

LED

se dobi
Sv. Petra cesta 79.

UREDNIKA

sprejme
dnevnik „JUGOSLAVIJA“.

Pismene ponudbe z navedbo
dosedanjega službovanja je po-
slati na upravo pod „Urednik“.
Nastop službe in plača po do-
govoru.

Tovarna olja in firneža

Zabret & Komp.

Britof pri Kranju (Slov.)
Skladišče: Beograd. Skladišče: Novisad.

Proizvaja jedilno laneno
olje, tehnično laneno olje,
prima laneni firnež, la-
nene tropine in druge
vrste oljnatih izdelkov.

Brzojavlj: ZABRET, KRANJ.

Dobro idoča gostilna

se na prometnem kraju prodaja.
Poizve se pri g. Franc Kač,
Celje, Matija Gubca ul. št. 1.

Spedijska tvrdka

LUDOVIK ŠEVAR vd.

na RAKEKU
oskrbuje točno, najhitreje vse v spe-
dijsko stroko spadajoče posle, tudi
ocarinjenje.

Gadje gnezdo

je najbolj čvrsto slovensko leposlovno
delo iz zadnjih let. Naročite ga lahko
za malenkostno svoto 14 kron pri
„ZVEZNI TISKARNI“ v Ljubljani.

Prima angleški Kristal

„Boraks“

vsaka množina se dobi po K 31—
franco skladišče. — Naročila na

PROMET SOL

Lepe, bele, točene, drobne siciljanske
soli vsako množino se dobi pri
tehn.-industr. podjetje d. z. o. z.
Ljubljana, Gradišče 9/1.

Edina razprodaja vseh vrst specialnega

mavca (gipsa)

za celo kraljevino SHS tvornice: STANZ, KINDBERG, SEMME-
RING, SCHÖTTWIEN, PUCHBERG, AUSEWISSE etc. nudi po
najnižji ceni iz svojih zalog: Ljubljana, Osijek, Novi Sad, Zemun
KOSTA NOVAKOVIČ, veletrgovina mavca, Ljubljana, Židovska ulica 1.

DRVA!

Radi boleznim prodam, ker
bodem opustil trgovino, ca
350 klafter bukovih drv
1/4 ure od kolodvora ali
dve ure od Ljubljane. — Cena po dogovoru. — Cenjene po-
nudbe pod „DRVA“ na upravnishvo „Jugoslavije“.

Gospodarska zveza, Ljubljana

Prvovrstno češko letno blago za moške
in ženske obleke po izredno nizkih ce-
nah. Perilno blago vseh vrst na zalogi.

Na debelo. Na drobno.

Tapetniška in dekoracijska delavnica

Miroslav Zor,

Ljubljana, Kolodvorska ul. 39.
priporoča se v napravo novega
in predelavo starega tapetni-
škega pohištva.

SOL

Lepe, bele, točene, drobne siciljanske
soli vsako množino se dobi pri
Leopold Grünfeld, Ljubljana,
Prisojna ulica št. 1.

VAFELJNE

najfinejše kakovosti nudi
vsako množino
tvornica keksov, prepečen-
cev in vafeljnov
V. Bizjak & drug
Rogaška Slatina.

Zdravilna zelišča, lubje, korenine,

kot lipovo cvetje, bezgovo cvetje, tršlikovo lubje, borovnice,
i. t. d. KUPUJEMO PO NAJVIŠJIH DNEVNIH CENAH. Natan-
čna navodila o ravnanju z zdravilnimi zelišči brezplačno na
razpolago. Iščeemo agilne zastopnike za vsaki večji kraj Slove-
nije. — Ponudbe na „HERBA“ zadruga za izkoriščanje zdravil-
nih zelišč z o. z. v Zagrebu, Palmotičeva ulica 10.

Tračnice

za poljsko železnico, notranja luč 60 cm
kupim vsako množino. — Ponudbe pod
„Tračnice“ na upravo lista.

PREMOG

prvovrsten, spodnještajerski primeren
za industrije in domačo porabo do-
bavlja na vagon, kosovec, orehovec
ali zdrob, po dnevni ceni, vsako mno-
žino. Ponudbe pod „Premog“ na up-
ravo lista.

KOKSA

2000 vagonov po zelo ugod-
ni ceni franko Moravska
Ostrava se takoj prodaja. Vpra-
šanja pod šifro „Koks“ na
upravo lista.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

Avtogaraža
Popravila vseh strojev
Sušteršič & drug.

Kleparstvo
Zodori Korn, krovski in kleparski
mojster, vpeljevalec vodovodov
Poljanska cesta št. 8.

Pisalni stroji
Kontrolne blagajne
prodaja in popravila
Franc Bar, Cankarjevo nabr. 5.

Skladišče, javno
Balkan, Dunajska cesta 33.

Skladišče, špedicijsko
Dunajska c. 33 (Telef. 366).

Spedicija
Uher J. & A. Selenburgova ul. 4.
Telefon št. 117.

Slikarstvo, pleskarstvo
Ivan Martinc, Poljanska c. 20.

Specialna trgovina
z juvelij in zlatnino
Lud. Cerne, Wolfova ulica 3.

Orodje in tehnične
potrebščine
Odon Kontny, tu, Kolodvorska
ulica 37

Trgovina
špecerijskim in delikatesnim blagom
Janko Stupica, Sodna ulica.

s papirjem
Uranus, Mestni trg 11.

s pohištvo in mizarstvom
Franc Skafar, Rimska cesta 16.

s pisalnimi stroji
The Rex & Co., Selenburgova
ulica št. 6.

s čevlji
Aleksander Oblat, Sv. Petra c. 28.
s špecerijskim in kolonialnim blagom
Hinko Stancer, Dunajska c. 10.

s špecerijo, železnino in cementom
Alojzij Sušnik, Ljubljana, Zalo-
ška cesta št. 31.

šivalnih in pisalnih strojev in koles
Ivan Jax & sin, Dunajska c. 15.

z železnino na debelo in drobno
Breznik & Fritsch, Cankarjevo
nabrežje št. 1.

z delikatesami in prekajevalnica
J. Chalupnik, Stari trg 19.

z železnino
Erjavec & Turk, Valvazorjev
trg 7, nasproti Križ, cerkve.

Arhitekt
Viljem Treco, Gosposvetska c. 10.

Fotografski atelje in
povečevalni zavod
Franc Kunc, Wolfova ulica 6.

Slike za legitimacije
Hugon Hlibšer, fotograf, Ljub-
ljana, Valvazorjev trg št. 7,
naspr. Križ, cerkve.